

OLULISED MÕISTED PANKROTIMENETLUSES (2)

Merike Varusk

Harju Maakohtu kohtunik

Pärast artikli esimese osa ilmumist^[1] on peale pankrotiseadusele muudetud ka muid seadusi, sh tsiviilkohtumenetluse seadustikku. Oluline muudatus on see, et alates 1. jaanuarist 2009 menetletakse pankrotiavaldust hagita menetluses.^[2] Varem toimus see hagimenetluse sätete järgi. Kuna hagita menetluse lahendiks on määrus,^[3] siis sellest tulenevalt ei kuuluta kohus võlgniku pankrotti enam välja kohtuotsusega (pankrotiotsus), vaid teeb seda määrusega (**pankrotimäärus**).^[4]

Nõuded pankrotimenetluses

Pankrotivõlausaldaja (**võlausaldaja**) nõuetel on pankrotimenetluses oluline tähtsus. Pankrotimenetluses on võlausaldajaks isik, kellel on pankrotivõlgniku (**võlgnik**) vastu varaline nõue, mis on tekkinud enne pankroti väljakuulutamist.^[5] Nõude alusel annavad võlausaldajale määratud hääled võlausaldajale võimaluse osaleda pankrotimenetluse seisukohast oluliste otsuste vastuvõtmisel. Seega, mida suurem on võlausaldaja nõue, seda suurem on võimalus, et võlausaldajate üldkoosolekul võetakse vastu otsus, mille poolt hääletas konkreetne võlausaldaja. Pankrotimenetluses osalemise eelduseks on võlausaldaja poolt **nõude esitamine**. Võlausaldajad on kohustatud pankrotiteate Ametlikes Teadaannetes ilmumise päevast hiljemalt kahe kuu jooksul teatama pankrotihaldurile kõigist oma enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuetest võlgniku vastu, sõltumata nõude tekkimise alusest ja selle täitmise tähtpäevast.^[6] Kui pankrotimenetluses on võlausaldajaid rohkem kui sada, piisab pankrotiteate avaldamisest Ametlikes Teadaannetes. Kui võlausaldajaid on vähem kui sada, on pankrotihaldur kohustatud teadaolevaid võlausaldajaid kirjalikult teavitama võlgniku pankroti väljakuulutamisest ning esimese võlausaldajate üldkoosoleku toimumise ajast ja kohast. Teates teavitatakse võlausaldajat kohustusest esitada oma nõue ja selgitatakse nõude esitamata jätmise tagajärgi. Võlausaldajaid, kellel võib olla kinnistusraamatust, laevakinnistusraamatust, kommertsandiregistrist või Eesti väärtpaberite keskregrist nähtuvalt võlgniku vastu rahaline nõue, või kui võlgnikul on teisi teadaolevaid võlausaldajaid, kellel on tema vara suhtes pandiõigus, teavitab pankrotihaldur neid võlgniku pankroti väljakuulutamisest ning nõude esitamise kohustusest igal juhul kirjalikult.^[7]

Nõudest teatamiseks tuleb esitada pankrotihaldurile kirjalik avaldus (**nõudeavaldus**), milles märgitakse nõude sisu, alus ja suurus ning see, kas nõue on tagatud pandiga.^[8] Koos nõudeavaldusega tuleb esitada nõuet tõendavad dokumendid. Kui nõudeavaldus ei ole nõuetekohaselt vormistatud, annab pankrotihaldur nõude esitanud võlausaldajale vähemalt kümme päeva puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudused kõrvaldatakse tähtaegselt, loetakse nõue esitatuks esialgse esitamise päeval, kui aga puudusi ei kõrvaldata, võib võlausaldajate üldkoosolek lugeda, et nõudeavaldust ei ole esitatud. Võlausaldajal on õigus vaidlustada kohtus võlausaldajate üldkoosoleku otsus, millega loeti, et nõudeavaldust ei ole esitatud, ja kui kohus leiab, et üldkoosoleku otsus ei ole põhjendatud, tunnistab ta üldkoosoleku otsuse selles osas kehtetuks ja loeb nõudeavalduse esitatuks.

Kui pandiga tagatud nõuet omav võlausaldaja jätab pankrotihaldurilt saadud teate saamisele vaatamata oma nõude tähtaegselt esitamata ja nõude esitamise tähtaega ei ole ennistatud, siis

loetakse kehtiva seaduse kohaselt võlausaldaja pandiõigus lõppenuks.[9] Kuna pandiga tagatud nõue on eelisõigusnõue[10], siis on leitud, et selle lõppemine pankrotimenetluses nõude tähtaegselt esitamata jätmise tõttu kahjustab pandipidaja õigusi ja seetõttu on kaalutud nimetatud piirangu kaotamist seadusest.

Pankrotimenetluses on võlausaldajal võimalik **nõue tasaarvestada**. Kui võlausaldaja võis enne pankroti väljakuulutamist oma nõude tasaarvestada võlgniku nõudega, võib ta kaitstud nõude tasaarvestada ka pärast pankroti väljakuulutamist. Avalduse nõude tasaarvestamiseks võib esitada kohtule kuni viimase jaotusettepaneku esitamiseni. Kuigi seadus lubab tasaarvestusavaldust esitada kuni viimase jaotusettepaneku kinnitamiseni, tuleb siiski arvestada, et enamasti esitatakse kohtule kinnitamiseks ainult üks jaotusettepanek ja selle kohus ka kinnitab. Seetõttu tuleks tasaarvestusavaldus esitada kohtule enne jaotusettepaneku kinnitamist. Pankroti väljakuulutamise ajal edasilükkava tingimusega seotud nõude, samuti nõude, mis ei olnud pankroti väljakuulutamise hetkel veel sissenõutav, või nõude, mis ei ole suunatud samaliigiliste kohustuste täitmiseks, saab tasaarvestada alles siis, kui edasilükkav tingimus on saabunud, nõue on muutunud sissenõutavaks või kohustused samaliigilisteks. Nõude tasaarvestamist ei lubata, kui saabub edasilükkav tingimus või kui nõue muutub sissenõutavaks enne, kui võlausaldaja oma nõuet tasaarvestada saaks.

Loovutamise saadud nõuet võib pankrotimenetluses tasaarvestada ainult juhul, kui nõue on loovutatud ja sellest võlgnikule kirjalikult teatatud vähemalt kolm kuud enne pankroti väljakuulutamist. Loovutamise saadud nõuet ei saa tasaarvestada, kui nõue võlgniku vastu oli loovutatud viimase kolme aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist ja võlgnik oli sel ajal maksejõuetu ning nõude omandanud isik sellest loovutamise ajal teadis või pidi teadma.

Nõuete kaitsmine toimub võlausaldajate üldkoosolekul (**nõuete kaitsmise koosolek**). Nõuete kaitsmise koosolek peab toimuma mitte varem kui üks kuu ja mitte hiljem kui kolm kuud pärast nõuetest teatamise tähtaega (võlausaldajad on kohustatud pärast pankrotiteate väljakuulutamist Ametlikes Teadaannetes kahe kuu jooksul teatama pankrotihaldurile oma nõudest võlgniku vastu, mis on tekkinud enne pankroti väljakuulutamist). Vajaduse korral võib pidada mitu nõuete kaitsmise koosolekut. Kui nõue on mõjuval põhjusel esitatud pärast nõuetest teatamise tähtaega, kuid enne viimast nõuete kaitsmise koosolekut, ennistab üldkoosolek võlausaldaja taotlusel nõude esitamise tähtaja. Kui nõude esitamise tähtaega ei ole ennistatud, võetakse nõue kaitsmisele, kuid tunnustamise korral rahuldatakse pärast õigeaegselt esitatud tunnustatud nõuete rahuldamist. Kui võlausaldaja ei nõustu võlausaldajate üldkoosoleku otsusega, millega nõudeavalduse esitamise tähtaeg on ennistamata jäetud, võib võlausaldaja selle otsuse kohtus vaidlustada. Kui kohus leiab, et üldkoosolek on jätnud nõude tähtaja ennistamata põhjendamatult, tunnistab kohus otsuse selles osas kehtetuks ja ennistab nõude esitamise tähtaja.

Pankrotihaldur peab nõuete kaitsmise koosolekust teatama Ametlikes Teadaannetes vähemalt 15 päeva ette. Teates tuleb märkida, kus ja millal saab nõudeavalduste ja vastuväidetega tutvuda. Võlausaldajatel ja võlgnikul on õigus tutvuda nõudeavalduste ja kirjalikult esitatud vastuväidetega viie päeva jooksul enne nõuete kaitsmise koosolekut. Võlausaldaja ja võlgnik võivad esitada enne nõuete kaitsmise koosolekut pankrotihaldurile nõuete või neid tagavate pandiõiguste kohta vastuväiteid.

Kui koosoleku aeg ja koht on võlausaldajatele õigeks ajaks teatatud, korraldatakse nõuete kaitsmise koosolek olenemata osavõtivate võlausaldajate arvust. Nõuete kaitsmise koosolekust on kohustatud osa võtma pankrotihaldur ja võlgnik. Võlgniku puudumisel otsustab koosolek, kas nõuete kaitsmine on võimalik. Nõude või vastuväite esitanud võlausaldaja koosolekult puudumine nõude läbivaatamist ei takista. Erinevalt teistes maades kehtivast korrast ei osale kohus nõuete kaitsmise koosolekul. Näiteks Saksamaal kehtib põhimõte, et arvestades nõuete tähtsust pankrotimenetluses, on nõuete kohtulik kontroll vältimatu.^[11] Meil aga saab kohus nõuete kaitsmise koosolekust teada alles jaotusettepaneku esitamisega kohtule ning kohtul puudub õigus muuta nõuete kaitsmise koosolekul tunnustatud nõuet isegi siis, kui kohus tuvastab, et nõue on tunnustatud alusetult. Kuna pankrotihalduril on kohustus nõuete kaitsmise koosolekul nõudele või pandiõigusele aluse olemasolu korral vastu vaielda,^[12] siis juhul, kui pankrotihaldur ei ole seda kohustust täitnud ja sellega on tekitatud kahju võlgnikule, võlausaldajale või isikule, kellel on õigus nõuda massikohustuste täitmist, tuleb pankrotihalduril tekitatud kahju hüvitada.^[13]

Nõuete kaitsmise koosolekul vaadatakse nõuded läbi nende esitamise järjekorras. Nõue ja nõude rahuldamisjärk ning nõuet tagav pandiõigus loetakse tunnustatuks, kui sellele ei vaidle nõuete kaitsmise koosolekul vastu pankrotihaldur ega ükski võlausaldaja, samuti siis, kui vastuväite esitanud võlausaldaja või haldur nõuete kaitsmise koosolekul vastuväitest loobub. Kui võlausaldaja on enne nõuete kaitsmise koosolekut esitanud kirjaliku vastuväite, kuid koosolekul ei osale, on kirjalikult esitatud vastuväitel sama tähendus kui koosolekul esitatud vastuväitel. Kaitsmiseta loetakse **tunnustatuks nõue**, mis on kohtu või vahekohtu jõustunud lahendiga rahuldatud, ja pandiõigus, mida on kohtu või vahekohtu jõustunud lahendiga tunnustatud või mis on kantud kinnistusraamatusse, laevakinnistusraamatusse, kommerts pandiregistrisse või Eesti väärtpaberite keskregistrisse. Pärast nõude või nõuet tagava pandiõiguse tunnustamist ei võeta nõuete kaitsmise koosolekul vastuväiteid selle nõude või pandiõiguse kohta enam arvesse. Kui ilmneb, et nõude või pandiõiguse tunnustamine põhineb võltsitud andmetel või kui nõuete kaitsmise koosoleku kokkukutsumisel või selle pidamisel on oluliselt rikutud seadust, vaatab nõuete kaitsmise koosolek nõude või pandiõiguse tunnustamise võlausaldaja, võlgniku või halduri nõudel uuesti läbi.

Iga nõude läbivaatamise kohta märgitakse nõuete kaitsmise koosoleku protokollis, kas nõuet ja nõuet tagavat pandiõigust on tunnustatud või mitte, kes vaidles nõudele, selle rahuldamisjärgule või nõuet tagavale pandiõigusele vastu ning kes esitatud vastuväitest loobus. Tunnustatud nõuete kohta koostatakse nimekiri, kuhu märgitakse, millises ulatuses on nõuet tunnustatud, millisesse rahuldamisjärku see on arvatud ning kas nõue on tagatud pandiõigusega. Nimekirjale kirjutavad alla pankrotitoimkonna esimees ja kõik kohalolevad võlausaldajad. Kui pankrotitoimkonna esimees või kohalolev võlausaldaja keeldub nimekirjale alla kirjutamast, tehakse nimekirja sellekohane märkus. Kui võlausaldaja nõue on jäänud nõuete kaitsmise koosolekul tunnustamata ja ta ei ole esitanud hagi nõude tunnustamiseks või kui kohus on jätnud tema hagi rahuldamata, siis selle võlausaldaja vastuväidet teise võlausaldaja nõudele ei arvestata. Kui teise võlausaldaja nõudele ei ole rohkem vastuväiteid esitatud, siis loetakse ka see nõue tunnustatuks. Nõuete kaitsmise koosolekul tunnustatud nõuet ja selle rahuldamisjärku ei saa hiljem vaidlustada. Kui siiski ilmneb, et nõude või pandiõiguse tunnustamine põhineb võltsitud andmetel või kui nõuete kaitsmise koosoleku kokkukutsumisel või selle pidamisel on oluliselt rikutud seadust, vaatab nõuete kaitsmise koosolek nõude või pandiõiguse tunnustamise võlausaldaja, võlgniku või halduri nõudel uuesti läbi.

Võlgnik võib esitada nõudele või seda tagavale pandiõigusele vastuväite hiljemalt nõuete kaitsmise koosolekul (**võlgniku vastuväide**). Võlgniku vastuväide ei takista nõude või seda tagava pandiõiguse tunnustamist, kuid sel juhul ei ole tunnustatud nõuete nimekirjal täitedokumendi tähendust nõude osas, millele võlgnik on esitanud vastuväite. Kui võlausaldaja soovib, et tunnustatud nõuete nimekirjal oleks täitedokumendi tähendus tema nõude või pandiõiguse selles osas, millele võlgnik on esitanud vastuväite, võib ta kolme aasta jooksul pärast nõuete kaitsmise koosolekut esitada hagi võlgniku vastu nõude või pandiõiguse tunnustamiseks.

Kui kaitsmise koosolekul nõuet, selle rahuldamisjärku või nõuet tagavat pandiõigust ei ole tunnustatud, otsustab nõude või pandiõiguse tunnustamise võlausaldaja hagi alusel kohus (**vaidlus nõuete tunnustamise üle**). Hagi võib esitada ühe kuu jooksul pärast seda, kui koosolek nõude või pandiõiguse tunnustamata jättis. Kui nõude või pandiõiguse vastu on vaielnud pankrotihaldur, on kostjaks see võlgnik, keda pankrotihaldur esindab. Kui nõude või pandiõiguse vastu on vaielnud võlausaldaja, on kostjaks see võlausaldaja, kes nõudele, selle rahuldamisjärgule või pandiõigusele vastu vaidles. Nõude tunnustamist kohtus võib võlausaldaja taotleda üksnes ulatuses, mille ta oli esitanud nõuete kaitsmise koosolekul.

Kui on ilmnenu, et nõude või pandiõiguse tunnustamine põhineb võltsitud andmetel või kui nõuete kaitsmise koosoleku kokkukutsumisel või selle pidamisel on oluliselt rikutud seadust, võib nõuete kaitsmise koosolek nõude või pandiõiguse uuesti läbi vaadata ka ise. Kui koosolek nõuet või pandiõiguse tunnustamist selle esitamisest ühe kuu jooksul uuesti läbi ei vaata, võib võlausaldaja, võlgnik või pankrotihaldur esitada nõude või pandiõiguse tunnustamiseks hagi. Hagi võib esitada ühe kuu jooksul pärast uue koosoleku kokkukutsumise nõude esitamist. Probleemiks võib osutuda see, et isik, kes on õigustatud hagi esitama, jääb ootama nõude läbivaatamist üldkoosolekul, kuid üldkoosolek kas ei toimu sätestatud aja jooksul või ei vaata üldkoosolek seda nõuet mingil põhjusel läbi. Sellisel juhul võib hagi esitamiseks õigustatud isik avastada, et kohtule hagi esitamise tähtaeg (üks kuu) on möödunud ja seega on hagi aegunud, mis võimaldab kostjal keelduda nõude täitmisest[14]. Selgituseks tuleb öelda, et kohus peab kostja nõudmisel aegumist arvesse võtma[15] ning sellest tulenevalt hagi rahuldamata jätma.

Pankrotivara

Pankroti väljakuulutamisel muutub võlgniku vara pankrotimääruse alusel pankrotivaraks, mida kasutatakse sihtvarana võlausaldajate nõuete rahuldamiseks. **Pankrotivara** on vara, mis oli võlgnikul pankroti väljakuulutamise ajal, samuti vara, mis nõutakse või võidetakse tagasi või mille võlgnik omandab pankrotimenetluse ajal. Pankrotivara hulka ei kuulu võlgniku vara, millele vastavalt seadusele ei või pöörata sissenõuet. Kehtivas pankrotiseaduses on piiratud ainult pankrotivara mõistega, seadus ei tunne **pankrotipesa** mõistet. Seetõttu ei ole pankrotihaldur mitte pankrotipesa, vaid võlgniku esindaja. Ta teeb võlgniku nimel tehinguid ja esindab võlgnikku kohtumenetluses. Pankrotipesast lähtumine oleks seotud pankrotihalduri staatuse muutumisega. Pankrotihaldur oleks sellisel juhul pankrotipesa esindaja ning teeks toiminguid pankrotipesa nimel, sh sõlmiks lepinguid ning esineks kohtus. Kehtiv regulatsioon tekitab mitmeid probleeme ning on avaldatud arvamust, et pankrotipesa mõiste tuleks kasutusele võtta. Arvatakse, et pole õige, kui pankrotihaldur on võlgniku seaduslik esindaja. Seaduslik esindaja peab olema lojaalne esindatavale ning kaitsma tema huve. Pankrotimenetluses peab küll pankrotihaldur kaitsma võlgniku seadusest tulenevaid huve ja õigusi, kuid pankrotimenetlus, mida haldur juhhib, toimub ikkagi eelkõige võlausaldajate jaoks ja

nende huvides. Seega peab pankrotihaldur käituma eelkõige võlausaldajate huvides. Paljudel juhtudel on aga võlgniku ja võlausaldajate huvid vastuolus. Kui pankrotiseadusesse tuua pankrotipesa konstruktsioon, oleks pankrotihaldur pankrotipesa esindaja ja saaks lahendada vastuolu, mis tuleneb tema võlgniku esindajaks olemisest. Pankrotivara omanikuks peaks jääma võlgnik. Pankrotipesa puhul oleks tegemist õigusliku konstruktsiooniga, mis ei ole küll juriidiline isik, kuid millel on seaduses määratud õigusvõime – õigus olla lepingupooleks, menetlusosaliseks kohtus, kohustuste kandjaks massikohustuste puhul jms. Pankrotipesa toimib pankrotihalduri kaudu, pankrotihaldur on pankrotipesa seaduslik esindaja.[\[16\]](#)

Pankrotivara moodustamiseks on pankrotihaldur kohustatud tagasi võitma pankrotiseaduses ettenähtud ulatuses võlgniku tehinguid, mis on tehtud enne pankroti väljakuulutamist ja kahjustavad võlausaldajate huve. **Tagasivõitmisel** tunnistab kohus pankrotiseaduse §-de 110–114 alusel kehtetuks võlgniku tehingud, millega on rikutud võlausaldajate huve. Kohus tunnistab tagasivõitmise korras kehtetuks tehingu, mis oli tehtud: pankrotimenetluse algatamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni; ühe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, kui teine pool teadis või pidi teadma, et tehinguga kahjustatakse võlausaldajate huve; üks aasta enne pankrotimenetluse algatamisest, kui tehing tehti kolme aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist ja võlgnik kahjustas tehinguga teadlikult võlausaldajate huve ning tehingu teine pool teadis või pidi teadma, et võlgnik kahjustas sellega võlausaldajate huve; viie aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, kui võlgnik tehinguga teadlikult kahjustas võlausaldajate huve ja tehingu teine pool oli tema **lähikondne**, kes sellest teadis või pidi teadma[\[17\]](#). Füüsilisest isikust võlgniku lähikondsed on: võlgniku abikaasa, isegi kui abielu on sõlmitud pärast tagasivõidetava tehingu tegemist, samuti endine abikaasa, kui abielu on lahutatud aasta jooksul enne selle tehingu tegemist; isik, kellel on võlgnikuga ühine majapidamine või kellel oli võlgnikuga ühine majapidamine viimase aasta jooksul enne tagasivõidetavat tehingut; võlgniku ülenejad ja alanejad sugulased ja nende abikaasad; võlgniku õde, vend ja nende alanejad sugulased ja abikaasad; võlgniku abikaasa ülenejad ja alanejad sugulased, abikaasa õde ja vend. Juriidilisest isikust võlgniku lähikondsed on: juriidilise isiku juhtorgani liige, likvideerija, prokurist ja raamatupidamise eest vastutav isik; juriidilise isiku aktsionär või osanik, kellele kuulub rohkem kui 1/10 aktsiate või osadega määratud häälest; juriidilise isiku osanik või liige, kes vastutab võlgniku kohustuste eest täiendavalt oma varaga; äriühingu tütarettevõtja ja selle juhtorgani liige. Samuti on juriidilisest isikust võlgniku lähikondseteks eelnimetatud isikute lähikondsed sarnaselt füüsilise isiku lähikondsetega. Eelnimetatute kõrval on juriidilisest isikust võlgniku lähikondseks füüsiline või juriidiline isik, kellel on võlgnikuga ühine oluline majanduslik huvi. Kohus võib võlgniku lähikondseks lugeda ka eelnimetamata võlgnikule lähedase isiku. Lähikondsete ringi piiritlemisel annab pankrotiseadus kohtule võrdlemisi suured õigused. Seda eelkõige juriidiliste isikute puhul, kus majandussuhted võivad olla äärmiselt komplitseeritud, põhjendatud vajadusega hinnata üksikjuhtumeid. Lähikondsuse esinemine ei tule välja selgitada mitte ainult siis, kui tehakse makseid juhtorgani liikmele, aktsionärile või ema- või tütarettevõtjale, vaid ka siis, kui majanduslikus mõttes on tegemist maksetega, mida tehakse samaväärset majandusliku huvi omavatele isikutele. Riigikohus on asunud seisukohale, et lähikondsena, kellel on võlgnikuga ühine oluline majanduslik huvi, tuleb käsitada isikuid, kelle tegutsemist majandussuhetes saab vaadelda võlgnikuga ühiste huvide tõttu majanduslikus mõttes kooskõlastatuna. Sellised isikud on kindlasti samasse kontserni kuuluvad tütarettevõtjad omavahel, samuti muud ettevõtjate ühendused, kus majanduslikult saavutatakse aktsionäri või osaniku, kellele kuulub rohkem kui 1/10 aktsiatega või osaga määratud häälest või ema- või tütarettevõtja suhe seda juriidiliselt vormistamata. Ühine majanduslik huvi peab olema

lähikondsuse alusena hindamiseks sedavõrd suur, et üldiselt ja objektiivselt võib arvata, et võlgnik ja temaga seotud isik tegutsevad teineteise kasuks ja teiste võlausaldajate kahjuks.[18]

Kui tagasivõidetav tehing on tehtud pankrotimenetluse algatamise ja pankroti väljakuulutamise vahelisel ajal, siis eeldatakse, et tehinguga on kahjustatud võlausaldajate huve. Nimetatut ei kohaldata asjaõiguseaduse §-s 314¹ sätestatud finantstagatise seadmisele ega finantstagatise eseme käsutamisele, samuti krediidasutuste seaduse § 87 lõikes 2 nimetatud maksesüsteemi vahendusel või väärtpaberituru seaduse § 213 lõikes 1 nimetatud väärtpaberiarveldussüsteemi vahendusel teostatavatele tasaarvestustele.

Tagasivõitmise korras tunnistab kohus kehtetuks ka kinkelepingu (**kinkelepingu tagasivõitmine**), mis on sõlmitud: ühe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, samuti pankrotimenetluse algatamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni; enne eelnimetatud tähtaja algust, kuid viie aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, kui kingisaaja oli võlgniku lähikondne ja kui kingisaaja või võlgnik ei tõenda, et võlgnik oli kinkimise ajal maksejõuline ega muutunud maksejõuetuks kinkimise tõttu. Kui kinkeleping on sõlmitud ühe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, siis eeldatakse, et kinkelepinguga on kahjustatud võlausaldajate huve. Kohus võib eelnimetatud alustel tunnistada kehtetuks ka müügi-, vahetus- või muu lepingu, kui poolte kohustuste ebavõrdsuse tõttu on ilmne, et sõlmitud lepingul oli kas või osaliselt kinke iseloom. Samas ei ole tagasivõidetavad toetused ja tavapärased kingitused, mis vastasid võlgniku majanduslikule olukorrale.

Ka võlgniku jagatud ühisvara on võimalik tagasi võita (**ühisvara jagamise tagasivõitmine**). Kohus võib tunnistada kehtetuks võlgniku ja tema abikaasa abieluvaralepingu või ühisvara jagamise kokkuleppe, millega võlgnik on olulisel määral oma varast või oma osast ühisomandis loobunud, juhul kui abieluleping või ühisvara jagamise kokkulepe on sõlmitud: ühe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, samuti pankrotimenetluse algatamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni; enne eelnimetatud tähtaja algust, kuid viie aasta jooksul enne pankrotimenetluse algatamist, kui võlgnik või tema abikaasa ei tõenda, et võlgnik oli vara jagamise või varast loobumise ajal maksejõuline ega muutunud maksejõuetuks ühisvara jagamise või varast loobumise tõttu.

Ka rahalise kohustuse täitmine võlausaldajale on tagasivõidetav, samuti tagatise andmine võlgniku poolt. Kuna ka nende tehingute tagasivõitmisel kohtus on aluseks põhimõtteliselt samad asjaolud kui kinkelepingu ja ühisvara tagasivõitmise puhul. Oluliseks tuleb pidada seda, et rahalise kohustuse täitmise tagasivõitmise eelduseks on võlausaldajate huvide kahjustamine. Ainuüksi asjaolu, et ühte isikut on talle võla tasumisega eelistatud teistele võlausaldajatele, kelle nõuded on varasemates järkudes või samas järgus, milles saaks olla tema võlanõue, ei saa seda iseenesest pidada teiste võlausaldajate kahjustamiseks[19], vaid igal konkreetsel juhul tuleb teiste võlausaldajate kahjustamist tõendada. Võlgniku poolt pankrotieelsel perioodil rahalise kohustuse täitmise puhul tuleb eeldada, et võlga tasuti tehingust, mille tehingu teise poole poolt täitmise tulemusel asus makstud võla asemele muu vara vähemalt tasutud võla väärtuses. Arvestada tuleb ka seda, kas tehing, millest tekkinud võlga tasuti, oli vajalik võlgniku majandustegevuse jätkamiseks. Pankrotiseaduse eesmärk ei ole soodustada pankrotiohus isikuga tehingute tegemisest hoidumist. Kui pankrotiseaduse § 113 alusel saaks tagasi võita kõik võlad, mis on tasutud selles märgitud ajavahemikel, siis oleks pankrotiohus isiku majandustegevus halvatud. Hirmust kaotada tasutud võlg tagasivõitmise tõttu ei sõlmiks ega täidaks mõistlik isik pankrotiohus isikuga tehinguid. Seega kui ei ole tuvastatud teiste

võlausaldajate kahjustamist, puudub alus tasutud võla tagasinõudmiseks ka PankrS § 113 lg 1 p 1 alusel, et see tasuti pankrotimenetluse algatamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni. Eelnevast järeldub, et PankrS § 113 alusel pole üldjuhul tagasivõidetav sellisest tehingust tekkinud võla tasumine, mis mõlemapoolselt täideti kolme kuu jooksul enne pankrotimenetluse algatamist või pankrotimenetluse algatamisest kuni pankroti väljakuulutamiseni ja kui mõlemapoolne täitmine toimus majandustegevuses tavalise tähtaja jooksul. Küll on aga võimalik seaduses nimetatud asjaoludel tagasivõitmise korras kehtetuks tunnistada tehing ise.^[20]

Tagasivõitmise nõude võib esitada ka tagasivõidetava tehingu või toimingu teinud isiku üldõigusjärglase vastu. Seadus lubab esitada tagasivõitmise nõude võlgnikuga tehingu teinud poole eriõigusjärglase vastu, kui: eriõigusjärglasele olid omandamise ajal teada võlgniku tehingu või toimingu tagasivõidetavuse aluseks olnud asjaolud või omandas eriõigusjärglane saadu tasuta^[21]. Kui eriõigusjärglane oli omandamise ajal võlgniku lähikondne, siis eeldatakse, et võlgniku tehingu tagasivõidetavuse aluseks olnud asjaolud olid talle teada.

Tagasivõitmiseks tuleb pankrotihalduril esitada hagi kohtusse. Tagasivõitmise nõude võib esitada kolme aastat alates pankroti väljakuulutamisest. Kui kohus tunnistab tehingu tagasivõitmise korras kehtetuks, siis peab tehingu teine pool tagastama tehingu alusel saadu koos viljade ja muu kasuga pankrotivarasse. Kui tehingu teine pool teadis või pidi teadma tagasivõitmise aluseks olevatest asjaoludest, peab ta hüvitama ka tema süü tõttu saamata jäänud kasu, mida võlgnik oleks võinud esemest saada selle korrapärase majandamise reeglite järgsel kasutamisel. Kui tagasivõitmise tehingu järgi saadav ese on hävinenud või kahjustatud, siis tuleb tehingu teisel poolel selle väärtus või väärtuse vähenemine hüvitada.

Pankrotivara moodustamise käigus on pankrotihalduril õigus võlgniku nimel otsustada ka pärandi või annaku vastuvõtmine või sellest loobumine juhul, kui võlgnik saab pärandi või annaku. Samuti on pankrotihalduril õigus võlgniku esindajana nõuda kaasomandi, seltsingu või ühise õiguse lõpetamist ja vara jagamist juhul, kui võlgnik on asja kaasomanik, seltsinglane või kui talle kuulub kolmanda isikuga mingi õigus. Lisaks eeltoodule võib pankrotihaldur nõuda ka võlgniku ja tema abikaasa ühisomandis oleva vara jagamist ja võlgniku osa ühisomandist. Kui pankrotihaldur ei esita ühe aasta jooksul hagi ühisvara jagamiseks, on võlgnikul endal õigus see hagi esitada. Kui pankrotihaldur on arvanud pankrotivara hulka vara, mis on võlgniku ja tema abikaasa ühisomandis, siis on võlgniku abikaasal õigus esitada hagi ühisvara jagamiseks ja pankrotivarast oma osa väljanõudmiseks.

Kolmandatele isikutele kuuluv vara ei kuulu pankrotivarasse. Kui kolmandal isikul on nõue talle kuuluva eseme väljaandmiseks, peab pankrotihaldur selle eseme tagastama (**vara välistamine**). Isik, kes nõuab vara välistamist, ei ole pankrotimenetluses võlausaldajaks. Kui võlgnik on müünud kolmandale isikule kuuluva vara enne pankrotimenetlust, siis on välistamisõigust nõudval isikul õigus nõuda müügihinna üleandmist temale. Kui müügihind on tasutud pärast pankroti väljakuulutamist, võib ta nõuda võõrandamisest saadu väljamaksmist pankrotivarast, samuti võib välistamisõigust nõudev isik taotleda osavõttu pankrotimenetlusest võlausaldajana, kui müügihind on tasutud võlgnikule enne pankroti väljakuulutamist. Kui aga kolmandale isikule kuuluva eseme võõrandas pankrotihaldur või kui vara ei ole säilinud ja pankrotihaldur teadis või pidi teadma, et vara ei kuulu võlgnikule või ei ole vara säilinud pankrotihalduri süül, siis võib kolmas isik nõuda tekitatud kahju hüvitamist pankrotihaldurilt.

Pankrotivara valitsemine seisneb pankrotivara säilitamiseks ning pankrotimenetluse läbiviimiseks vajalike toimingute tegemises pankrotivaraga, samuti juriidilisest isikust võlgniku tegevuse juhtimises või füüsilisest isikust ettevõtja majandustegevuse korraldamises. Pankrotihaldur peab viivitamata pärast pankrotimääruse tegemist võlgniku vara valduse üle võtma ja asuma pankrotivara valitsema. Kui võlgniku vara on kolmandate isikute valduses, on pankrotihaldur kohustatud selle vara pankrotivarasse tagasi nõudma. Kui võlgnik on juriidiline isik, on pankrotihalduril juriidilise isiku juhatuse või seda asendava organi õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus pankrotimenetluse eesmärgiga, ja sellises menetluses vastutab pankrotihaldur nagu juhtorgani liige. Pankrotimenetluse jaoks erilise tähtsusega tehinguid võib pankrotihaldur teha ainult pankrotitoimkonna nõusolekul. Erilise tähtsusega tehinguteks on näiteks laenu võtmine või pankrotivarasse kuuluva ettevõtte tegevuse jätkamise korral kõik ettevõtte tavapärase majandustegevuse raamest väljuvad tehingud.

Pankrotivara valitsemise käigus tuleb pankrotihalduril koostada vara nimekiri, millesse tuleb märkida vara koosseis ja iga eseme väärtus, samuti võlgniku võlad ja nõuded liikide kaupa. Kui võlgnik on raamatupidamiskohustuslane, peab pankrotihaldur võlgniku raamatupidamist korraldama. Võlausaldajate esimesel üldkoosolekul peab pankrotihaldur võlausaldajaid teavitama võlgniku majanduslikust olukorrast ja maksejõuetuse põhjustest. Kui pankrotivarasse kuulub ettevõtte, peab pankrotihaldur koostama ettevõtte tegevuse jätkamise kava (**tervendamiskava**) või juhul, kui ettevõtte tervendamine ei ole võimalik, tegema ettepaneku ettevõtte tegevuse lõpetamiseks. Ettevõtte tervendamine seisneb abinõude rakendamises, mis võimaldavad võlausaldajate nõuete rahuldamise võlgniku majandustegevuse jätkamise kaudu. Tervendamiskavas tuleb näidata, kas on otstarbekas teha kompromissi. Tervendamist võib pankrotihaldur alustada kohe pärast pankroti väljakuulutamist^[22]. Kui võlgniku ettevõtte tegevuse jätkamine kuni võlausaldajate esimese üldkoosolekuni on võlausaldajatele kahjulik, näiteks kui see toob kaasa pankrotivara olulise vähenemise, siis võib pankrotihaldur ettevõtte tegevuse lõpetada võlausaldajate üldkoosoleku nõusolekuta enne selle toimumist. Tervendamiskava või ettevõtte lõpetamise otsus tuleb esitada kinnitamiseks võlausaldajate üldkoosolekule. Üldkoosolek otsustab tervendamiskava kinnitamise või ettevõtte tegevuse lõpetamise. Kui ettevõtte tervendamine ei ole vaatamata tervendamiskavale õnnestunud, võib üldkoosolek otsustada ettevõtte tegevuse lõpetada. Praktikast ei ole tuua näiteid ettevõtete edukast tervendamisest. Kahjuks on ettevõtete tervendamine pankrotimenetluse käigus ebaõnnestunud.

Kui võlausaldajate üldkoosolek otsustab juriidilisest isikust võlgniku tegevuse lõpetada, siis esitab pankrotihaldur juriidilise isiku lõpetamise otsuse kohe kohtule kinnitamiseks. Kohus peab 15 päeva jooksul otsustama juriidilise isiku lõpetamise, tehes selle kohta määruse. Kuigi kehtiv pankrotiseadus annab võlausaldajate üldkoosolekule õiguse otsustada juriidilisest isikust võlgniku ettevõtte tegevuse lõpetamisel ka juriidilise isiku lõpetamise,^[23] siis alates 01.01.2009 kehtiv tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) redaktsioon seda ei võimalda. TsÜS-i säte, mis lubas juriidilise isiku lõpetamise otsustada võlausaldajate üldkoosolekul, on tunnistatud kehtetuks alates 01.01.2009 ning TsÜS § 39 p 4¹ kohaselt lõpetatakse juriidiline isik juba juriidilise isiku pankroti väljakuulutamisega. Seetõttu puuduks võlausaldajate üldkoosolekul vajadus teist korda juriidilise isiku lõpetamist otsustada.

Kui juriidilise isiku pankrotimenetlus lõpetatakse, likvideerib pankrotihaldur juriidilise isiku pankrotimenetluse lõpuks. Juriidilise isiku likvideerimisel peab pankrotihaldur ette nägema vahendid võlgniku dokumentide säilitamiseks arhiivis või arhiiviteenust osutava isiku juures.

Vaatamata juriidilise isiku lõpetamise otsusele ei likvideerita juriidilist isikut, kui pankrotimenetlus lõpetatakse kompromissi tõttu või kui pankrotimenetlus lõpetatakse pankroti aluse äralangemisel või võlausaldajate nõusolekul, samuti ei likvideerita juriidilist isikut, kui võlgnikule jääb pärast pankrotivarast kõigi nõuete rahuldamist piisavalt vara juriidilise isiku tegevuse jätkamiseks.

Samuti peab pankrotihaldur hiljemalt kolme kuu möödumisel pankroti väljakuulutamisest^[24] teavitama kohut ja pankrotitoimkonda esitatavas ettekandes võlgniku maksejõuetuse põhjustest ja selle tekkimise ajast, vara tagasivõitmise võimalustest, kuriteo tunnustega tegude olemasolust ja muust pankrotimenetluse seisukohast olulisest.

Pankrotivara müüki võib alustada kohe pärast võlausaldaja esimest üldkoosolekut, kui võlausaldajate üldkoosolek ei ole teisiti otsustanud. Kui võlgnik on pankrotimääruse vaidlustanud, ei või vara müügiga alustada enne lahendi jõustumist. Kui tegemist on kiiresti rikneva varaga või varaga, mille väärtus kiiresti langeb või mille hoidmine või säilitamine on ebamõistlikult kulukas, võib pankrotihaldur müüa vara ilma eelnimetatud piiranguteta. Pankrotivara ei või müüa siis, kui on otsustatud võlgniku ettevõtte tegevuse jätkamine ja vara müük takistab ettevõtte tegevust. Kompromissettepaneku tegemise korral ei või vara müüa enne kompromissi tegemist, v.a juhul, kui võlausaldajate üldkoosolek on otsustanud vara müüa või vastab vara müük kompromissettepanekule või on tegemist kiiresti rikneva varaga või varaga, mille väärtus kiiresti langeb või mille hoidmine või säilitamine on ebamõistlikult kulukas.

Pankrotivara müük peab toimuma täitemenetluse seadustiku sätete kohaselt, arvestades pankrotiseaduse erisusi. Täitemenetluse seadustiku kohaselt müüakse vallas- ja kinnisasjad enampakkumisel.^[25] Pankrotiseaduse kohaselt võib füüsilisest isikust võlgnik pankrotihalduri nõusolekul pankrotivara hulka kuuluva vallasasja või õiguse ise müüa.^[26] Ka vallaspandi võib pandipidaja pankrotihalduri nõusolekul ise müüa.^[27] Vara ise müünud isik peab esitama pankrotihaldurile aruande vara müügist saadu kohta.

Vara alghinna määramisel enampakkumiseks lähtutakse pankrotivara nimekirjas nimetatud vara väärtusest. Alghinna määrab pankrotihaldur, kooskõlastades selle pankrotitoimkonnaga. Enampakkumisel tunnistatakse võitjaks viimane ülepakkumine, s.t parim pakkuja, kes on pakkunud kõrgeimat hinda müüdava eseme eest. Enampakkumine loetakse nurjunuks, kui enampakkumisele ei ilmu ühtegi osavõtjat või ei esitata ühtegi kirjalikku pakkumist või ei tehta pakkumist vähemalt alghinna ulatuses või parim pakkuja ei tasu ostuhinda või üht kümnendikku sellest ettenähtud ajaks või lükatakse kõik pakkumised tagasi.^[28] Kordusenampakkumisel võib pankrotihaldur vähendada vara hinda kuni 50%.^[29] Pankrotihaldur võib vara müüa pankrotitoimkonna nõusolekul ilma enampakkumiseta, kui see annab sel viisil suuremat kasu.^[30]

Ettevõtte või selle iseseisva osa võib pankrotihaldur müüa üksnes pankrotitoimkonna nõusolekul. Ettevõtte või selle organisatsiooniliselt iseseisva osa võib pankrotimenetluses müüa üksnes võlausaldajate üldkoosoleku nõusolekul, kui omandaja või isik, kellel on omandajaks olevas juriidilises isikus otseselt või kaudselt rohkem kui 1/5-suurune osalus, on võlgniku lähikondne või võlausaldaja, kelle nõuded moodustavad hinnanguliselt rohkem kui 1/5 pankrotimenetluses esitatud nõuete kogusummast.^[31]

Väljamaksed pankrotivarast

Väljamaksete tegemisel pankrotivarast on aluseks jaotusettepanek. **Jaotusettepanek** on dokument, milles on märgitud tunnustatud nõuded, nende rahuldamisjärgud ja jaotise suurus. Samuti märgitakse jaotusettepanekus andmed kohtukulude, elatiste, masskohustuste ja pankrotimenetluse kulude kohta. Jaotusettepanek sisaldab ka andmeid pandieseme müügist saadud raha kohta, pankrotivarasse laekunud ja jaotamisele kuuluva pankrotivara kohta ning müümata pankrotivara ja võlgnikul teistelt isikutelt saada oleva vara kohta. [\[32\]](#)

Nõuete rahuldamisjärgud moodustavad järjekorra, mille alusel rahuldatakse võlausaldajate nõuded. Võlausaldajate nõuded rahuldatakse pärast pankrotivarast pankrotimenetlusega seotud väljamaksete tegemist ülejäänud rahast järgmistes järkudes: esimene järk – pandiga tagatud tähtaegselt esitatud tunnustatud nõuded; teine järk – muud tähtaegselt esitatud tunnustatud nõuded; kolmas järk – tähtaegselt esitamata, kuid tunnustatud nõuded. Pandiga tagatud nõue rahuldatakse esimeses järgus pandieseme müügist saadud raha ulatuses, millest on maha arvatud pankrotimenetlusega seotud väljamaksed võrdeliselt pandieseme müügist saadud rahasumma suhtega pankrotivara müügist laekunud raha kogusummasse, ent mitte enam kui 15/100 ulatuses pandieseme müügist saadud rahasummast. Kui pandiese on koormatud mitme pandiõigusega, rahuldatakse nõuded pandieseme müügist saadud raha arvel vastavalt pandiõiguste järjekohtadele. Kui pandiga tagatud nõue on jäänud rahuldamata pandieseme müügist saadud raha arvel, rahuldatakse see koos teise järgu nõuetega. Järgmise järgu nõuded rahuldatakse pärast esimese järgu nõuete täielikku rahuldamist. Kolmanda järgu nõuded rahuldatakse, kui esimese ja teise järgu nõuded on täielikult rahuldatud. Kui varast ei piisa kõigi ühe järgu nõuete rahuldamiseks, rahuldatakse sama järgu nõuded võrdeliselt nõuete suurusega. Tihti on ainsaks varaks pandiese, millest jätkub vaid pandiga tagatud nõude rahuldamiseks ning pandieseme müügist pankrotimenetluse kulude katteks saadav 15/100 (15%) ei kata kõiki pankrotimenetluse kulusid. Sageli tuleb ette ka pankrotimenetlusi, kus puudub pandiga tagatud nõue või koosneb võlgniku vara lisaks pandiesemele ka muust varast. Sellisel juhul on teise järgu võlausaldajatel võimalik oma nõue rahuldada pankrotivara suurusest olenevalt kas täielikult või osaliselt. Väga harva tuleb ette pankrotimenetlusi, kus kolmanda järgu nõuded rahuldatakse. Suhteliselt harva on pankrotimenetlusi, kus on kolmanda järgu nõudeid. Võlausaldajad on teadlikud kohustusest esitada oma nõue tähtaegselt, mis tagab neile nõude esimeses kahes järgus. Kui pärast pankrotivarast väljamaksete tegemist ja võlausaldajate nõuete täielikku rahuldamist on vara üle jäänud, siis tagastatakse see võlgnikule. Kui juriidilisest isikust võlgnik on lõpetatud, kuid pärast pankrotivarast väljamaksete tegemist ja võlausaldajate nõuete täielikku rahuldamist on vara järele jäänud, makstakse see välja isikutele, kellele kuuluks õigus juriidilise isiku varale juriidilise isiku lõpetamise korral pankrotimenetluseta.

Jaotis on suhtarv, mis näitab, kui suurele osale pankrotivara müügist laekunud rahast on võlausaldajal õigus vastavas rahuldamisjärgus tunnustatud nõude alusel. Kui pankrotihaldur on esitanud esialgse jaotusettepaneku, näitab vaidlustatud nõude osas märgitud jaotis võimalikku osa pankrotivara müügist laekunud rahast, millele võlausaldajal on õigus juhul, kui kohus tunnustab tema nõuet täies ulatuses. Pärast jaotusettepaneku kinnitamist alustab pankrotihaldur jaotiste alusel raha väljamaksmist vastavalt raha laekumisele. Kui võlausaldaja viivitab jaotise alusel talle kuuluva rahasumma vastuvõtmisega (**võlausaldaja vastuvõtuviivitus**), siis hoiustatakse võlausaldajale jaotise alusel kuuluv rahasumma. Kui võlausaldaja ei ole raha hoiustamisest arvates kahe aasta jooksul seda vastu võtnud, kaotab ta

õiguse talle jaotise alusel kuuluvale rahale ja sellisel juhul jaotatakse hoiustatud raha ülejäänud võlausaldajate vahel järeljagamise korras.

Jaotusettepaneku koostab pankrotihaldur pärast viimast nõuete kaitsmise koosolekut 40 päeva jooksul ning esitab selle kohtule ja pankrotitoimkonnale. Samas ei või pankrotihaldur koostada jaotusettepanekut enne, kui pankrotimenetluses on müüdnud pandiese (juhul kui pankrotimenetluses on tunnustatud pandiga tagatud nõue). Kui vaidlused nõuete ja nende rahuldamisjärkude üle on läbivaatamisel kohtus, siis võib pankrotihaldur jaotusettepaneku koostada pärast nõuete või nende rahuldamisjärkude üle toimunud kohtuvaidluste lõppemist. Kui aga pankrotivara müügist on laekunud vara pankrotimenetlusega seotud väljamakseteks ning võlausaldajale jaotiste alusel väljamaksete tegemiseks, võib pankrotihaldur pankrotitoimkonna nõusolekul esitada jaotusettepaneku enne kõigi nõuete ja nende rahuldamisjärkude üle peetavate vaidluste lõppu (**esialgne jaotusettepanek**). Esialgse jaotusettepaneku puhul peab jaotusettepanek sisaldama lisaks muudele andmetele ka andmeid selle kohta, kas nõuete tunnustamise üle toimub vaidlus kohtus (juhul kui mõne võlausaldaja nõuet nõuete kaitsmise koosolekul ei tunnustatud ning võlausaldaja pöördus nõude tunnustamiseks kohtusse). Kui pärast kohtuvaidlusi nõuete või nende rahuldamisjärkude üle kujunevad jaotised erinevaks viimasest kohtu poolt kinnitatud esialgsest jaotusettepanekust, siis tuleb pankrotihalduril enne võlausaldajatele uute väljamaksete tegemist esitada uus jaotusettepanek.

Võlausaldaja või võlgnik võib esitada jaotusettepanekule vastuväite 10 päeva jooksul. Pärast vastuväidete esitamise tähtaja möödumist otsustab kohus **jaotusettepaneku kinnitamise**. Kohus kinnitab jaotusettepaneku, kui sellest ei ilmne, et pankrotimenetluses oleks rikutud võlgniku või võlausaldajate õigusi. Kui ilmneb, et võlgniku või võlausaldajate õigusi on pankrotimenetluses rikutud, jätab kohus oma määrusega jaotusettepaneku kinnitamata ja tagastab selle pankrotihaldurile, kellel on kohustus esitada 10 päeva jooksul uus jaotusettepanek. Kohtul ei ole õigust nõude kaitsmise koosolekul tunnustatud nõuet jaotusettepaneku kinnitamise käigus muuta^[33] (vaata ka mõiste „nõuete kaitsmine“ seletus).

Pankrotiseadus reguleerib **pankrotimenetlusega seotud väljamaksete** tegemise järjekorda. Kehtiva korra kohaselt tehakse enne võlausaldajatele jaotiste alusel väljamaksete tegemist pankrotimenetlusega seotud väljamaksed järgmises järjekorras: kõigepealt vara välistamise ja tagasivõitmise tagajärgedest tulenevad nõuded, seejärel võlgnikule ja tema ülalpeetavatele makstav elatis, siis massikohustused ning lõpuks pankrotimenetluse kulud. Alles pärast nende väljamaksete tegemist pankrotivarast tuleb välja maksta raha võlausaldajatele jaotiste alusel. Kui jaotamisele kuuluvast varast ei jätku kõigi samas järjekorras rahuldamisele kuuluvate nõuete rahuldamiseks, tehakse väljamaksed võrdeliselt nõuete suurusega.

Pankrotimenetluses võib maksta elatist füüsilisest isikust võlgnikule, kes pankroti tõttu on jäänud ilma elatusvahenditest. **Elatise** määrab füüsilisest isikust võlgnikule kohus võlgniku avalduse alusel, samuti võib kohus pankrotivarast määrata hädavajaliku elatise füüsilisest isikust võlgniku ülalpeetavatele. Elatise maksmise ajaks võib olla kuni kaks kuud, kaalukatel põhjustel võib kohus seda tähtaega pikendada. **Massikohustused** on: pankrotimenetluse ajal halduri ülesannete täitmisel tehtud tehingutest ja muudest toimingutest tekkinud kohustused; võlgniku täitmata lepingutest tulenevad kohustused, kui haldur on jätkanud kohustuse täitmist või teatanud, et kavatses nõuda lepingu täitmist; võlgniku majandustegevuse jätkamisega seotud maksud; juriidilisest isikust võlgniku poolt pankrotimenetluse ajal õigusvastaselt

tekitatud kahju hüvitamise kohustused; muud kohustused, mida pankrotiseadus loeb massikohustuseks. Massikohustuse täitmist võib võlgnikult pankrotimenetluse kestel nõuda üldkorras. Massikohustuse täitmiseks võib korraldada täitemenetluse pankrotivara suhtes. Kui massikohustus on tekkinud seetõttu, et võlgnik on jätnud täitmata lepingutest tulenevad kohustused ning pankrotihaldur on jätkanud kohustuse täitmist või teatanud, et kavatses nõuda lepingu täitmist, on massikohustuse täitmiseks täitemenetluse korraldamine keelatud pankroti väljakuulutamises arvates kuue kuu jooksul. See keeld ei kehti: lepingust tuleneva nõude kohta, kui haldur on nõudnud lepingu täitmist seetõttu, et kohustuse täitmise tagamiseks oli kinnistusraamatusse kantud eelmärke; kestuslepingust tuleneva nõude kohta, mis on tekkinud pärast seda, kui haldur võis lepingu esmakordselt üles öelda; kestuslepingust tuleneva nõude kohta, kui haldur on pankrotivara valitsemisel vastu võtnud lepingu teise poole lepingust tuleneva kohustuse kas või osalise täitmise.

Kui pankrotivarast ei jätku massikohustuse täitmiseks, on pankrotihaldur kohustatud hüvitama võlausaldajale tekitatud kahju, kui ta nägi tehingu tegemisel või täitmise jätkamisel ette või pidi ette nägema, et pankrotivarast ei jätku massikohustuse täitmiseks, ja ei teatanud sellest massikohustuse võlausaldajale. Seega, et välistada massikohustuste täitmata jätmisest võlausaldajatele kahju tekitamist ning sellest tuleneda võivad kahju hüvitamise nõuet pankrotihalduri enda vastu, tuleb pankrotihalduril jälgida, et pankrotimenetluses ei tekiks põhjendamatuid massikohustusi, ning jälgida, et võlgniku varast piisaks pankrotimenetlusega seotud väljamakseteks. Juhul kui pankrotivarast ei piisa massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks vajalike väljamaksete tegemiseks, tuleb pankrotihalduril sellest viivitamata teavitada kohut, esitada kohtule aruanne ja teha ettepanek lõpetada pankrotimenetlus raugemise tõttu.

Pankrotimenetluse kulud on: kohtukulud, ajutise pankrotihalduri tasu, pankrotihalduri tasu, pankrotitoimkonna liikmete tasu, ajutise pankrotihalduri ja pankrotihalduri tehtud vajalikud kulutused oma ülesannete täitmiseks.

Pankrotimenetluse lõppemine

Pankrotimenetluse lõppemist käsitleb pankrotiseaduse 10. peatükk, mille kohaselt võib pankrotimenetlus lõppeda mitmel põhjusel. Üheks pankrotimenetluse lõpetamise põhjuseks võib olla **pankrotiavalduse rahuldamata jätmine**. See tähendab, et avaldus, mis on esitatud võlgniku pankroti väljakuulutamiseks, jäetakse rahuldamata. Avalduse esitaja võib olla nii võlausaldaja kui ka võlgnik ise. Kui pankrotimenetlus lõpetatakse pankrotiavalduse rahuldamata jätmisega, siis enamasti on selle põhjuseks olnud asjaolu, et võlausaldaja ei ole suutnud tõendada oma nõuet või pole põhistanud võlgniku maksejõuetust.^[34] Juhul kui võlausaldaja ei suuda oma nõuet tõendada, s.t võlausaldaja nõue ei ole selge, ei hakka kohus võlgniku maksejõuetust kontrollimagi. Kui võlgnik vaidleb põhjendatult nõudele vastu ja kohus asub seisukohale, et vaidlus nõude üle tuleb lahendada väljaspool pankrotimenetlust, siis ei saa kohus võlausaldaja pankrotiavalduse alusel kohtuotsusega võlgniku maksejõuetust välja kuulutada ka juhul, kui võlgnik on maksejõuetu. Sellisele seisukohale on asunud ka Riigikohus oma lahendis nr 3-2-1-20-05. Kuigi maksejõuetu ettevõtte ei tohiks tegutseda ja võlgnik on kohustatud maksejõuetuse väljakujunemisel ise pankrotiavalduse esitama, ei ole kohtul eeltoodud olukorras muud võimalust, kui jätta võlausaldaja pankrotiavaldus rahuldamata, samal ajal saab kohus juhtida võlgniku tähelepanu vajadusele esitada ise pankrotiavaldus.

Pankrotimenetluse lõppemise aluseks on ka **pankrotimenetluse raugemine**. Pankrotimenetlus võib raugeda nii enne[35] kui ka pärast pankroti väljakuulutamist.[36] Pankrotimenetluse raugemine tähendab pankrotimenetluse lõppemist põhjusel, et puudub vara pankrotimenetluse kulude katteks või ei maksa võlgnik, võlausaldaja või kolmas isik raha pankrotimenetluse kulude katteks juhul, kui võlgnikul endal vara puudub, kuid esinevad vara tagasivõitmise või kolmandate isikute vastu nõuete esitamise võimalused. Kuna artikli autor on käsitlenud pankrotimenetluse raugemist enne pankroti väljakuulutamist põhjalikumalt artikli esimeses osas,[37] siis praegu autor seda teemat pikemalt ei käsitle. Pankrotimenetlus kuulub lõpetamisele raugemise tõttu pärast pankroti väljakuulutamist siis, kui pankrotivarast ei jätku massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks vajalike väljamaksete tegemiseks. Pankrotihaldur on kohustatud sellest olukorrast kohut viivitamata teavitama. Menetluse lõpetamise eelduseks on, et pankrotihaldur koostab aruande, mis vastab oma sisult lõpparuande nõuetele. Kui kohus pärast pankrotihalduri aruande saamist tuvastab, et pankrotivarast ei jätku kulutuste kandmiseks raha, siis lõpetab kohus pankrotimenetluse. Kui aga võlausaldaja või kolmas isik maksab massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks kohtu deposiiti kohtu määratud summa, ei lõpeta kohus pankrotimenetlust.

Ka **pankroti aluse äralangemine** võib olla pankrotimenetluse lõppemise aluseks. Nimetatu võib kõne alla tulla siis, kui selgub, et võlgnik ei ole maksejõuetu.[38] Näiteks võib füüsilisest isikust võlgnik saada päranduse, millest on võimalik täita tema kohustused. Ka juriidiline isik võib osutada maksejõuliseks, näiteks kui on ootamatult laekunud lootusetuks tunnustatud nõuded, mille järel võlgniku vara suureneb ja võib ületada kohustusi, mille järel ka omakapital vastab seaduses ettenähtud nõuetele. Kui aga võlgnik on esitanud pankrotiavalduse, milles ta palub pankrot välja kuulutada põhjusel, et maksejõuetuse tekkimine tulevikus on tõenäoline, siis peab võlgnik kirjeldatud alusel pankrotimenetluse lõpetamiseks tõendama, et ta tulevikus ei muutu maksejõuetuks.

Pankrotimenetluse lõpetamise aluseks võib olla ka **võlausaldajate nõusolek**. Pankrotimenetluse lõpetamiseks võlausaldajate nõusolekul peab kohtule avalduse esitama võlgnik. Sel alusel võib pankrotimenetluse lõpetada, kui menetluse lõpetamisega on nõustunud kõik tähtaegselt nõude esitanud võlausaldajad.[39] Kui pankrotimenetluse lõpetamisega ei nõustu võlausaldaja, kelle nõude pankrotihaldur või võlgnik on vaidlustanud või kelle nõue on pandiga tagatud, siis otsustab pankrotimenetluse lõpetamise võimalikkuse üle kohus. Kirjeldatud põhjusel nõustuvad võlausaldajad pankrotimenetluse lõpetamisega näiteks siis, kui pankrotimenetluses on esitatud vara tagasivõitmiseks hagid võlausaldajate vastu ja hagi rahuldamise korral jagatakse saadud raha pärast pankrotimenetluse kulude katmist samadele võlausaldajatele nõuete rahuldamiseks. Et kirjeldatud juhul oleks tagasivõitmisnõuete menetlemise eesmärk vaid pankrotimenetluse kulude tekitamine, ongi võlausaldajad sellisel juhul otsustanud pankrotimenetluse lõpetamise[40]. On olnud ka juhtumeid, kus võlausaldajad on soovinud lõpetada pankrotimenetlust selleks, et ei oleks vaja katta pankrotimenetluse kulusid, nt pankrotihalduri tasu ja tema ülesannete täitmiseks tehtud kulutusi. Seda aga seadus ei võimalda, sest enne pankrotimenetluse lõpetamist peab pankrotihaldur tegema kõik pankrotimenetlusega seotud väljamaksed.[41] Kui pankrotimenetlusega seotud väljamakseteks raha puudub, ei ole võimalik võlausaldajate nõusolekul pankrotimenetlust lõpetada. Pankrotihalduril tuleb kohtule esitada pankrotimenetluse lõpetamiseks ka aruanne, mis vastab lõpparuande nõuetele. Kui pankrotimenetlus lõpetatakse võlausaldajate nõusolekul, ei

likvideerita võlgnikuks olevat juriidilist isikut, olenemata juriidilise isiku lõpetamise otsusest.[\[42\]](#)

Väljakujunenud praktika kohaselt on levinuimaks pankrotimenetluse lõpetamise aluseks **lõpparuande kinnitamine**. Lõpparuande kinnitamisega pankrotimenetluse lõpetamise aluseks võivad olla asjaolud, et võlausaldajate nõuded on täielikult rahuldatud või on pankrotivara müüdnud ja jaotiste alusel raha võlausaldajatele välja makstud või ei osutunud pankrotivara täielik müümine võimalikuks ja pankrotitoimkond on andnud nõusoleku lõpparuande esitamiseks.[\[43\]](#) Lõpparuanne peab sisaldama seaduses nimetatud andmeid: pankrotivara ja selle müügist saadud raha kohta; pankrotimenetlusega seotud väljamaksete kohta; jaotise alusel väljamakstud raha kohta nõuete rahuldamisjärkude kaupa; iga pandieseme müügist saadud raha kohta; müümata pankrotivara ja võlgnikul teistelt isikutelt saada oleva vara kohta; pankrotihalduri tegevuse kohta pankrotivara valitsemisel; iga võlausaldaja tunnustatud nõude osa, mille ulatuses võlausaldaja ei ole raha saanud; pankrotimenetluses esitatud hagide läbivaatamise kohta ja hagide kohta, mida pankrotihaldur veel kavatseb esitada; kohtukulude ning ajutise pankrotihalduri ja pankrotihalduri tehtud vajalike kulutuste kohta ning muid, pankrotimenetluse seisukohast tähtsust omavaid asjaolusid.[\[44\]](#) Pankrotihaldur peab lõpparuandes märkima, kas maksejõuetuse tekitamise põhjuseks on kuriteo tunnustega tegu või raske juhtimisviga või muu asjaolu. Kui juriidilisest isikust võlgnik likvideeritakse, lisatakse lõpparuandele ka lõppbilanss.

Pankrotihaldur peab võimaldama huvitatud isikutel tutvuda lõpparuandega. Selleks peab ta enne lõpparuande kohtule esitamist teavitama lõpparuandega tutvumise võimalusest väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kui võlausaldaja ei nõustu lõpparuandes tooduga, siis on tal õigus 10 päeva jooksul teavitamisest arvates esitada kohtule vastuväide. Kohus peab pärast 10 päeva möödumist vastuväidete esitamise tähtajast otsustama lõpparuande kinnitamise ja pankrotimenetluse lõpetamise. Kui lõpparuandele on esitatud vastuväide, võib kohus vastuväite ärakuulamiseks pidada kohtuistungit.[\[45\]](#) Kohtuistungil tuleb ära kuulata ka pankrotihalduri, võlgniku ja pankrotitoimkonna arvamus pankrotihalduri tasu kohta.[\[46\]](#) Et istungi pidamine eeldab kutsete väljastamist eelnimetatud isikutele või vähemalt nendega operatiivselt (näiteks telefoni või elektroonilise kirja teel) istungiajast teavitamist ja arvestades, et pankrotimenetluse lõpetamine on mahukas ja keerukas (eeldab paljude andmete kontrollimist) ning lõpparuande esitamist pankrotihalduri poolt ei saa kohus ette planeerida, siis ei ole kohtul lõpparuande kinnitamiseks antud tähtaega üldjuhul võimalik järgida.

Lõpparuande kinnitamisel määrab kohus pankrotihaldurile tasu ning kontrollib ja kinnitab vajalike ja põhjendatud kulutuste suuruse.[\[47\]](#) Kohus peab pankrotimenetluse lõpetamise määruuses märkima, millises ulatuses on igal võlausaldajal jäänud tunnustatud nõude osas raha saamata ning kas võlgnik on esitanud sellele nõudele vastuväite (vaata ka selgitust mõiste „võlgniku vastuväide“ juurde). Samuti peab kohus pankrotimenetluse lõpetamise määruuses märkima, kas võlgniku maksejõuetuse põhjuseks on kuriteo tunnusega tegu, juhtimisviga või muu asjaolu. Kuriteo tunnustega teo ilmnemisel on kohus kohustatud teavitama sellest politseid või prokuröri. Kui aga võlgniku maksejõuetuse põhjuseks on raske juhtimisviga, tuleb pankrotihalduril esitada nõue raskes juhtimisveas süüdi oleva isiku vastu.

Eelnimetatud asjaolusid kontrollides ja tuvastades otsustab kohus lõpparuande kinnitamise ja pankrotimenetluse lõpetamise. Kui aga lõpparuandest ilmneb, et pankrotimenetluses on rikutud võlausaldajate õigusi, jätab kohus lõpparuande kinnitamata ja tagastab selle pankrotihaldurile

pankrotimenetluse jätkamiseks. Pärast pankrotimenetluse lõpetamist avaldab kohus selle kohta teate Ametlikes Teadaannetes.

Üheks pankrotimenetluse lõpetamise aluseks võib olla ka **kompromissi kinnitamine**. Pankrotimenetluse lõpetamist kompromissi kinnitamisega tuleb ette harva. Kompromiss on võlgniku ja võlausaldajate kokkulepe võlgade tasumise kohta, mis seisneb võlgade vähendamises või tasumise tähtaja pikendamises.^[48] Kompromissi saab teha ainult pärast pankroti väljakuulutamist. Kui pankrotimenetluses otsustatakse teha kompromiss, siis võib võlausaldajate üldkoosolek või pankrotitoimkond teha pankrotihaldurile ülesandeks töötada välja **kompromissetepanek**, milles määratakse, millises ulatuses ja millise tähtaja jooksul võlgnik tasub võlad. Samuti tuleb kompromissetepanekus põhjendada, et võlgnik suudab õigeks ajaks kompromissetepanekus nimetatud võlad tasuda. Kui võlgnik tegeleb majandus- ja kutsetegevusega, tuleb ettepanekule lisada ka majandus- või kutsetegevuse jätkamiseks kava ja ettevõtte tervendamiskava. Kompromissetepaneku võib esitada kohus kuni esimese jaotusetpaneku kinnitamiseni. Pärast ettepaneku valmimist kutsub pankrotihaldur kokku võlausaldajate üldkoosoleku, kus otsustatakse kompromissi tegemine.

Kompromiss tehakse võlausaldajate üldkoosolekul kõigi võlgniku vastu suunatud nõuete kohta (**kompromissotsus**), mis olid olemas kompromissi tegemise ajaks. Kompromissotsuses tuleb märkida ka kompromissi kehtivuse tähtaeg. Kompromissotsuse saab teha alles pärast nõuete kaitsmist. Kompromissi tegemiseks peab selle poolt hääletama vähemalt pool võlausaldajate üldkoosolekul kohalviibivatest võlausaldajatest, kelle nõuded peavad moodustama vähemalt 2/3 kõigi nõuete kogusummast. Võlausaldaja, kelle nõue on pandiga tagatud, saab kompromissi tegemisel hääletada ainult siis, kui tema nõue ei ole pandiga täielikult tagatud. Sellisel juhul võetakse hääletamisel arvesse pandipidaja nõude see osa, mis jääks pandieseme müügi korral saadud rahast rahuldamata. Kui võlgnik tegeleb majandus- või kutsetegevusega ja kompromissi kohaselt on pandiga koormatud ese vajalik võlgniku ettevõtte tegevuse jätkamiseks, siis ei saa pandiga tagatud nõuet kompromissis märgitud tähtaja jooksul maksta panna, välja arvatud juhul, kui pandipidaja hääletas kompromissi vastu. Sellisel juhul ei saa tähtaeg, mille jooksul pandiga tagatud nõuet ei saa maksta panna, olla pikem kui üks aasta. Pandipidajal, kelle pandiga tagatud nõude makspanek on kompromissetepaneku kohaselt teiste pandipidajatega võrreldes pikemaks ajaks edasi lükatud seetõttu, et pandieset on vaja võlgniku ettevõtte tegevuse jätkamiseks, on õigus saada teiste võlausaldajatega võrreldes pikema aja eest kompromissetepanekus ettenähtud intressi.

Pärast kompromissotsuse tegemist on pankrotihaldur kohustatud kohe esitama selle kohtule kinnitamiseks. Kohus peab otsustama **kompromissi kinnitamise** 15 päeva jooksul. Kui kompromissi tegemisel ei ole järgitud pankrotiseaduses sätestatud nõudeid või kui kompromiss on saavutatud pettusega, siis kohus seda ei kinnita. Kui kohus on jätnud kompromissotsuse kinnitamata seetõttu, et kompromissi tegemisel ei järgitud pankrotiseaduses sätestatud nõudeid, siis peab pankrotihaldur pärast kohtumääruse tegemist 15 päeva jooksul kutsuma kokku uue võlausaldajate koosoleku, kus tuleb otsustada kompromissotsuse tegemine. Kui kohus on kompromissi kinnitanud, siis avaldab pankrotihaldur selle kohta teate Ametlikes Teadaannetes.

Kompromissi kinnitamise määrusega lõpetab kohus pankrotimenetluse ja võlgnik saab tagasi vara valitsemise õiguse ning võlgniku vara müük lõpetatakse. Kompromissi kehtivuse ajal ei saa võlgniku suhtes pankrotiavaldust esitada. Pankrotimenetluse kulud ja massikohustused tasub

võlgnik. Kohus ei vabasta pankrotimenetluse lõpetamisel pankrotihaldurit ja pankrotitoimkonna liikmeid, sest nende ülesandeks jääb järelevalve teostamine kompromissi täitmise üle.

Pankrotihaldur on kohustatud esitama igal aastal aruande kompromissi täitmise kohta. Kui pankrotihaldur tuvastab, et võlgnik ei suuda kompromissi nõudeid täita, teatab ta sellest viivitamata kohtule ja pankrotitoimkonnale. Asjaolu, et võlgnik ei suuda kompromissis kokkulepitud tingimusi täita, annab pankrotihaldurile ja võlausaldajatele õiguse taotleda kohtult **kompromissi tühistamist**. Samuti võivad nimetatud isikud taotleda kompromissi tühistamist siis, kui võlgnik on mõistetud süüdi pankroti- või täitemenetlusealases kuriteos või kui kompromissi kehtivuse ajast vähemalt poole aja möödumisel ilmneb, et võlgnik ei suuda kompromissi tingimusi täita. Kompromissi tühistamisel taastatakse pankrotimenetlus ja võlausaldajatel, kelle nõue kompromissiga vähenes, taastub nõude esialgne suurus. Kui kompromissi tühistamiseks puudub alus, lõpeb kompromiss tähtaja möödumisel. Võlausaldajad, kelle nõudeid kompromiss on puudutanud, võivad pärast kompromissi tähtaja möödumist oma kompromissi ajal rahuldumata jäänud nõuded kompromissis kokkulepitud ulatuses maksmata panna. Pärast kompromissi tähtaja möödumist vabastab kohus pankrotihalduri.

Lisaks eespool nimetatud alustele võib pankrotimenetluse lõpetada ka muudel alustel. Näiteks füüsilisest isikust võlgniku surma korral.

Pärast pankrotimenetluse lõpetamist vabastab kohus pankrotihalduri. Kui aga pankrotimenetluse lõpetamise ajaks ei ole pankrotivara täielikult müüdud, kui pankrotivarasse on veel raha laekumas, kui pankrotihalduri esitatud hagid on läbi vaatamata, kui pankrotihaldur kavatses esitada hagi või on kohustatud seda tegema, jätkab pankrotihaldur oma ülesannete täitmist ka pärast pankrotimenetluse lõpetamist. Kui nimetatud ülesanded on täidetud ja saadud raha võlausaldajatele jaotiste alusel välja makstud ning aruanne esitatud, vabastab kohus pankrotihalduri.

Kui pärast pankrotimenetluse lõpetamist ja pankrotihalduri vabastamist laekub pankrotivarasse raha või ilmneb, et pankrotivara hulka kuulub esemeid, mida jaotusettepaneku koostamisel ei arvestatud, teeb kohus määruse **järeljagamise** korraldamiseks ning nimetab pankrotihalduri, kes seda teeb. Järeljagamine toimub samuti jaotusettepanekus ettenähtud jaotiste alusel. Kui ilmneb, et võlgnikule laekunud või hoiustatud summa või pankrotivara hulka kuuluv ese on järeljagamise kulusid arvestades ebaproportsionaalselt väike, võib kohus loobuda järeljagamisest ja jätta eelnimetatud vara võlgnikule.

Käesolevas artiklis ei käsitleta füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamisega seotud mõisteid, kuna nimetatud teemat on plaanis käsitleda eraldi artiklis.

[1] Vt Õiguskeel 2008, lk 93.

[2] Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 475 lg 12², pankrotiseaduse § 3 lg 2.

[3] Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 478 lg 1.

[4] Pankrotiseaduse § 31 lg 2.

[5] Pankrotiseaduse § 8 lg 3.

[6] Pankrotiseaduse § 93 lg 1.

[7] Pankrotiseaduse § 34.

[8] Pankrotiseaduse § 94 lg 1.

[9] Pankrotiseaduse § 95.

- [10] Asjaõigusseadus § 280.
- [11] **Nerlich, Römermann.** Insolvenzordnung. Kommenteeritud väljaanne. Pankrotiseaduse § 178 kommentaar lk 4.
- [12] Pankrotiseaduse § 103 lg 2.
- [13] Pankrotiseaduse § 63.
- [14] Tsiviilseadustiku üldosa seadus § 142 lg 1.
- [15] Tsiviilseadustiku üldosa seadus § 143
- [16] **P. Varul.** Pankrotiseaduse uued parandusettepanekud – Juridica IV 2009, lk 359– 368.
- [17] Pankrotiseaduse § 110.
- [18] Riigikohtu 20.05.2003 lahend tsiviilasjas nr 3-2-1-53-03 ja 09.05.2007 lahend tsiviilasjas nr 3-2-1-43-07.
- [19] Riigikohtu 09.05.2007 lahend tsiviilasjas nr 3-2-1-43-07
- [20] Riigikohtu 03.06.2003 lahend tsiviilasjas nr 3-2-1-58-03
- [21] Pankrotiseaduse § 117 lg 1.
- [22] Pankrotiseaduse § 129.
- [23] Pankrotiseaduse § 130.
- [24] Pankrotiseadus § 132 lg 3.
- [25] Täitemenetluse seadustiku § 78 ja 150.
- [26] Pankrotiseaduse § 135 lg 2.
- [27] Pankrotiseaduse § 138.
- [28] Täitemenetluse seadustiku § 99 lg 1.
- [29] Pankrotiseaduse § 136 lg 3.
- [30] Pankrotiseaduse § 137.
- [31] Pankrotiseaduse § 141.
- [32] Pankrotiseaduse § 143.
- [33] Pankrotiseadus § 105.
- [34] Pankrotiseaduse § 10 lg 1, 2 ja 4.
- [35] Pankrotiseadus e § 29 lg 1.
- [36] Pankrotiseaduse § 158.
- [37] Vt Õiguskeel 2008, lk 93.
- [38] Pankrotiseaduse § 158.
- [39] Pankrotiseaduse § 160.
- [40] Harju Maakohtu menetluses olnud tsiviilasi nr 2-01-199.
- [41] Pankrotiseaduse § 146.
- [42] Pankrotiseaduse § 130 lg 6 p 2.
- [43] Pankrotiseaduse § 162 lg 1.
- [44] Pankrotiseaduse § 162 lg 2.
- [45] Pankrotiseaduse § 162 lg 3.
- [46] Pankrotiseaduse § 66 lg 1.
- [47] Pankrotiseaduse § 65 ja 66.
- [48] Pankrotiseaduse § 178.